॥प्रथमः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः॥

ड्रषे त्वोर्जे त्वां वायवंः स्थोपायवंः स्थ देवो वंः सिवता प्रापंयतु श्रेष्ठंतमाय कर्मण् आ प्यांयध्वमित्रया देवभागमूर्जस्वतीः पर्यस्वतीः प्रजावंतीरनमीवा अयुक्ष्मा मा वंः स्तेन ईशत् माऽघश्र स्तो रुद्रस्यं हेतिः परि वो वृणक्तु ध्रुवा अस्मिन्गोपंतौ स्यात बह्वीर्यजमानस्य पश्र्न्यांहि॥ (१)

इषे विचंत्वरिश्यत्॥———[१] यज्ञस्यं घोषदंसि प्रत्युंष्ट्र रक्षः प्रत्युंष्टा अरातयः प्रेयमंगाद्धिषणां बर्हिरच्छ् मनुना

कृता स्वधया वितेष्टा त आवंहन्ति क्वयः पुरस्ताँ द्वेवेभ्यो जुष्टमिह बर्हिरासदे देवानां परिषूतमंसि वर्षवृंद्धमसि देवंबर्हिमां त्वाऽन्वङ्गा तिर्यक्पर्वं ते राध्यासमाच्छेता ते मा रिंषुं देवंबर्हिः शतवंलशुं वि रोह सहस्रंवलशा (२)

वि वय र रुहेम पृथिव्याः सम्पृचेः पाहि सुसम्भृतौ त्वा सम्भेराम्यदित्यै रास्नां-ऽसीन्द्राण्ये सन्नहंनं पूषा ते ग्रन्थिं ग्रंशातु स ते माऽऽस्थादिन्द्रंस्य त्वा बाहुभ्यामुद्यंच्छे

बृहस्पतें मूर्भा हंराम्युर्वन्तरिक्षमन्विंहि देवङ्गममंसि॥ (३)

सहस्रवल्शा अष्टात्रिर्शच॥——[२]

शुन्धंध्वं दैव्यांय कर्मणे देवयुज्यायें मात्रिश्वंनो घुर्मोऽसि द्यौरंसि पृथिव्यंसि विश्वधांया असि पर्मेण धाम्ना द॰हंस्व मा ह्यार्वसूनां प्वित्रंमिस श्तधांरं वसूनां प्वित्रंमिस सहस्रंधार॰ हुतः स्तोको हुतो द्रफ्सौंऽग्नयें बृह्ते नाकांय स्वाह्य द्यावांपृथिवीभ्या सा विश्वव्यंचाः सा विश्वकंम् सम्पृंच्यध्वमृतावरीरूर्मिणीर्मधूंमत्तमा मृन्द्रा धनंस्य सातये सोमेन त्वाऽऽतन्चीन्द्रांय दिध विष्णों हुव्य॰ रक्षस्व॥ (४)

सोमेंनाृष्टौ चं॥———[३]

कर्मणे वां देवेभ्यः शकेयं वेषाय त्वा प्रत्युष्ट्रः रक्षः प्रत्युष्टा अरांतयो धूरेसि धूर्व धूर्वन्तं धूर्व तं यों ऽस्मान्धूर्वित् तं धूर्व यं वयं धूर्वामस्त्वं देवानांमिस सिस्नेतम् पप्रितम् जुष्टंतम् विह्नेतमं देवहूर्तममहुतमिस हिव्धीनं दश्हंस्व मा ह्वार्मित्रस्यं त्वा चक्षुंषा प्रेक्षे मा भेर्मा सं विकथा मा त्वां (५)

हिश्सिषमुरु वातांय देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रंसवेंऽिश्वनोंबा्हुभ्यां पूष्णो हस्तौभ्यामुग्रये जुष्टं निर्वपाम्यग्नीषोमांभ्यामिदं देवानांमिदम् नः सह स्फात्यै त्वा नारांत्यै सुवर्भि वि ख्येषं वैश्वान् उयोतिर्दश्हेन्तान्दुर्या द्यावांपृथिव्योरुर्वन्तिरिक्षमिन्वह्यदित्यास्त्वोपस्थे सादयाम्यग्ने हव्यश्रेसस्व॥ (६)

मा ला पद्वंत्वारिश्शव॥——[४] देवो वंः सिवतोत्पुंनात्वच्छिंद्रेण पवित्रेण वसोः सूर्यस्य रुश्मिभिरापों देवीरग्रेपुवो

अग्रेगुवोऽग्रं इमं यज्ञं नंयताग्रं यज्ञपंतिं धत्त युष्मानिन्द्रोऽवृणीत वृत्रतूर्ये यूयमिन्द्रंमवृणीध्वं वृत्रतूर्ये प्रोक्षिताः स्थाग्नयं वो जुष्टं प्रोक्षांम्यग्नीषोमांभ्या । शुन्धंध्वं दैव्यांय कर्मणे देवयज्याया अवंधूत । रक्षोऽवंधूता अरात्योऽदिंत्यास्त्वगंसि प्रतिं त्वा (७)

पृथिवी वैत्त्विध्षवंणमिस वानस्पृत्यं प्रति त्वाऽदित्यास्त्वग्वैत्त्वग्नेस्तृनूरंसि वाचो विसर्जनं देववीतये त्वा गृह्णाम्यद्विरिस वानस्पृत्यः स इदं देवेभ्यो हृव्यः सुशिमें शिम् ष्वेषुमा वदोर्जमा वद द्युमद्वेदत वयः सङ्घातं जैष्म वर्षवृद्धमिस प्रति त्वा वर्षवृद्धं वेत्तु परांपूतः रक्षः परांपूता अरातयो रक्षंसां भागोऽसि वायुर्वो विविनक्त देवो वः सिवता हिरंण्यपाणिः प्रति गृह्णातु॥ (८)

अवंधूत्र रक्षोऽवंधूता अरांत्योऽदिंत्यास्त्वगंसि प्रतिं त्वा पृथिवी वैत्त दिवः स्कंम्भिनिरंसि प्रति त्वाऽदिंत्यास्त्वग्वैत्त धिषणांऽसि पर्वत्या प्रतिं त्वा दिवः स्कंम्भिनिर्वेत्त

स्कम्भानरास् प्रात् त्वाऽादत्यास्त्वग्वत्तु धिषणाऽसि पवृत्या प्रातं त्वा दिवः स्कम्भानवत्तु धिषणाऽसि पार्वतेयी प्रति त्वा पर्वतिर्वेत्तु देवस्य त्वा सिवृतः प्रंसवैंऽश्विनौंर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्तांभ्यामधिंवपामि धान्यंमसि धिनुहि देवान्प्राणायं त्वाऽपानायं त्वा व्यानायं त्वा दीर्घामनु प्रसिंतिमायुषे धां देवो वंः सिवृता हिरंण्यपाणिः प्रतिं गृह्णातु॥ (९)

भूणिय त्वा पश्चरश चा [६] भृष्टिंरसि ब्रह्मं युच्छापाँ उग्ने ऽग्निमामादं जिह निष्क्रव्याद र सेधा देवयर्जं वह निर्देग्धर

रक्षो निर्देग्धा अरातयो ध्रुवमंसि पृथिवीं दृश्हाऽऽयुर्दश्ह प्रजां दर्श्ह सजातान्स्मै

यजंमानाय पर्यूह धर्त्रमंस्युन्तिरक्षं दश्ह प्राणं दर्श्हापानं दर्श्ह सजातान्स्मै यजंमानाय पर्यूह धुरुणंमिस दिवं दश्ह चक्षुंर् (१०)

दश्ह श्रोत्रं दश्ह सजातान्स्मै यजंमानाय पर्यूह धर्माऽसि दिशों दश्ह योनिं दश्ह प्रजां दश्ह सजातान्स्मै यजंमानाय पर्यूह चितंः स्थ प्रजाम्स्मै रियम्स्मै संजातान्स्मै यजंमानाय पर्यूह चितंः स्थ प्रजाम्स्मै रियम्स्मै संजातान्स्मै यजंमानाय पर्यूह भृगूणामिङ्गिरसां तपंसा तप्यध्वं यानि धर्मे कृपालान्युपचिन्वन्ति वेधसंः। पूष्णस्तान्यपि वृत इन्द्रवायू वि मुंश्रताम्॥ (११)

वर्ष्ण्यवितारिश्यवा———[७] सं वंपामि समापो अद्भिरंग्मत् समोषंधयो रसेन् स॰ रेवतीर्जगंतीभिर्मधुंमतीर्मधुं-मतीभिः सज्यध्वमद्भाः परि प्रजांताः स्थ समद्भिः पंच्यध्वं जनयत्यै त्वा सं यौम्यग्रयै

मतीभिः सृज्यध्वमृद्धाः परि प्रजाताः स्थ समृद्धिः पृच्यध्वं जनयत्ये त्वा सं यौम्युग्नये त्वाऽग्नीषोमांभ्यां मृखस्य शिरोऽसि घुर्मोऽसि विश्वायुंक्रु प्रथस्वोक् ते युज्ञपंतिः प्रथतां त्वचं गृह्णीष्वाऽन्तरित् रक्षोऽन्तरिता अरातयो देवस्त्वां सिवता श्रंपयतु वर्षिष्ठे अधि नाकेऽग्निस्ते तनुवं माऽति धागग्ने ह्व्यः रक्षस्व सं ब्रह्मणा पृच्यस्वैकृताय स्वाहां द्विताय स्वाहां त्रिताय स्वाहां॥ (१२)

आदंद इन्द्रंस्य बाहुरंसि दक्षिणः सहस्रंभृष्टिः शततेजा वायुरंसि तिग्मतेजाः पृथिवि देवयजन्योषेध्यास्ते मूलं मा हिर्श्सिषमपहतोऽरर्रुः पृथिव्यै व्रजं गेच्छ गोस्थानं वर्षेतु ते

द्योर्बधान देव सवितः पर्मस्यां परावितं शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्मस्तमतो मा मौगपहतोऽरर्रुः पृथिव्ये देवयजन्ये ब्रजं (१३)

गंच्छ गोस्थानं वर्षत् ते द्यौर्बधान देव सवितः पर्मस्यां परावितं शतेन पाशैर्यों-ऽस्मान्द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्मस्तमतो मा मौगपंहतोऽररुः पृथिव्या अदेवयजनो व्रजं गंच्छ गोस्थानं वर्षत् ते द्यौर्बधान देव सवितः पर्मस्यां परावितं शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्मस्तमतो मा (१४)

मौंगुरर्रुस्ते दिवं मा स्कान् वसंवस्त्वा परिगृह्णन्तु गायत्रेण छन्दंसा रुद्रास्त्वा परिगृह्णन्तु त्रैष्टुंभेन् छन्दंसाऽऽदित्यास्त्वा परिगृह्णन्तु जागंतेन छन्दंसा देवस्यं सवितुः स्वे कर्म कृण्वन्ति वेधसं ऋतमंस्यृत्सदंनमस्यृत्श्रीरंसि धा असि स्वधा अस्युर्वी चासि

प्रथमः प्रश्नः (काण्डम् १)

वस्वीं चासि पुरा ऋूरस्यं विसृपों विरफ्शिन्नुदादायं पृथिवीं जीरदांनुर्यामैरंयं चन्द्रमंसि स्वधाभिस्तान्धीरांसो अनुदृश्यं यजन्ते॥ (१५)

देव्यजंन्ये ब्रजन्तमतो मा विरिष्ण्वेकांदश च॥——[९] प्रत्युष्ट ए रक्षः प्रत्युष्टा अरातयोऽग्नेर्वस्तेजिष्ठेन तेजसा निष्टपामि गोष्ठं मा निर्मृक्षं

प्रत्युष्ट् रक्षः प्रत्युष्ट् अरातयाऽभ्रवस्ताजष्ठन् तजसा ।नष्टपाम गाष्ठ मा ।नमृक्ष वाजिनं त्वा सपत्रसाहर सम्मौज्म् वाचं प्राणं चक्षुः श्रोत्रं प्रजां योनिं मा निर्मृक्षं वाजिनीं त्वा सपत्रसाहीर सम्मौज्म्याशासाना सौमन्सं प्रजार सौभौग्यं तुनूम्। अग्नेरनुंव्रता भूत्वा सन्नेह्ये सुकृताय कम्। सुप्रजसंस्त्वा व्यर सुपत्नीरुपं (१६)

सेदिम। अग्नें सपल्दम्भंनुमदंब्धासो अदाँभ्यम्। इमं विष्यांमि वर्रणस्य पाशुं यमबंध्रीत सिवता सुशेवंः। धातुश्च योनौ सुकृतस्य लोके स्योनं में सह पत्यां करोमि। समायुंषा सम्प्रजया समग्ने वर्चसा पुनंः। सम्पत्नी पत्याऽहं गंच्छे समात्मा तनुवा ममं। मृहीनां पयोऽस्योषंधीना रसस्तस्य तेऽक्षीयमाणस्य निर्- (१७)

वंपामि महीनां पयोऽस्योषंधीना् रसोऽदंब्धेन त्वा चक्षुषाऽवैक्षे सुप्रजास्त्वाय तेजो-ऽिं तेजोऽनु प्रेह्यग्निस्ते तेजो मा वि नैद्ग्नेर्जिह्वाऽिंसं सुभूर्देवानां धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो यज्ञंषयज्ञ्षे भव शुक्रमंसि ज्योतिरिंस् तेजोऽिंस देवो वंः सिवतोत्पुनात्विच्छंद्रेण प्वित्रेण् वसोः सूर्यस्य रिंगिभिः शुक्रं त्वां शुक्रायां धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो यज्ञंषयज्ञ्षे गृह्वािम् ज्योतिस्त्वा ज्योतिष्यिर्चिस्त्वाऽर्चिष् धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो यज्ञंषयज्ञ्षे गृह्वािम॥ (१८)

उप नी र्श्सिभिः शुक्र॰ षोर्डश च॥————[१०]

कृष्णों ऽस्याखरेष्ठों ऽग्नयं त्वा स्वाहा वेदिरसि ब्र्हिषं त्वा स्वाहां ब्र्हिरंसि सुग्न्यस्त्वा स्वाहां दिवे त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा पृथिव्ये त्वां स्वधा पितृभ्य ऊर्ग्भव बर्हिषद्धं ऊर्जा पृथिवीं गंच्छत विष्णोः स्तूपोऽस्यूर्णां मदसं त्वा स्तृणामि स्वास्थं देवेभ्यों गन्धर्वोऽसि विश्वावंसुर्विश्वंस्मादीषंतो यजंमानस्य परिधिरिड ईडित इन्द्रंस्य बाहुरंसि (१९)

दक्षिणो यजंमानस्य परिधिरिड ईडितो मित्रावरुंणौ त्वोत्तर्तः परिधत्तां ध्रुवेण् धर्मणा यजंमानस्य परिधिरिड ईडितः सूर्यस्त्वा पुरस्तांत्पातु कस्यांश्चिद्भिशंस्त्या वीतिहोत्रें त्वा कवे द्युमन्त्र समिधीमृह्यग्ने बृहन्तंमध्वरे विशो युत्रे स्थो वसूनार रुद्राणांमादित्याना ५ सदंसि सीद जुहूरुंपुभृद्भुवाऽसिं घृताची नाम्नां प्रियेण नाम्नां प्रिये सर्दसि सीदैता अंसदन्थ्सुकृतस्यं लोके ता विष्णो पाहि पाहि युज्ञं पाहि युज्ञपंतिं पाहि मां यंज्ञनियम्॥ (२०)

भुवंनमसि वि प्रथस्वाग्ने यष्टरिदं नमंः। जुह्वेह्यग्निस्त्वां ह्वयति देवयज्याया उपभृदेहिं देवस्त्वां सिवता ह्वंयति देवयुज्याया अग्नांविष्णू मा वामवं ऋमिषुं वि जिंहाथां मा मा सन्तौप्तं लोकं में लोककृतौ कृणुतुं विष्णोः स्थानंमसीत इन्द्रों अकृणोद्वीर्याणि समारभ्योर्ध्वो अंध्वरो दिविस्पृश्ममह्नंतो युज्ञो युज्ञपंतेरिन्द्रांवान्थ्स्वाहां बृहद्भाः पाहि माँऽग्ने दुर्श्वरितादा मा सुचरिते भज मुखस्य शिरोंऽसि सं ज्योतिषा ज्योतिरङ्काम्॥ (२१)

वार्जस्य मा प्रसवेनोंद्वाभेणोदंग्रभीत्। अर्था सपत्ना । इन्द्रों मे निग्राभेणाधंरा । अर्कः। उद्गाभं चं निग्राभं च ब्रह्मं देवा अंवीवृधन्न्। अथां सपलानिन्द्राग्नी में विषूचीनान्व्यंस्यताम्।

वसुंभ्यस्त्वा रुद्रेभ्यंस्त्वाऽऽदित्येभ्यंस्त्वाऽक्त रहाणा वियन्तु वर्यः। प्रजां योनिं मा निर्मृक्षमा प्यांयन्तामाप ओषंधयो मरुतां पृषंतयः स्थ दिवं (२२)

गच्छु ततों नो वृष्टिमेरंय। आयुष्पा अंग्नेऽस्यायुंमें पाहि चक्षुष्पा अंग्नेऽसि चक्षुंमें पाहि ध्रुवाऽसि यं पेरिधिं पर्यधंत्था अग्ने देव पणिभिर्वीयमाणः। तन्तं एतमनु जोषं भरामि नेदेष त्वदंपचेतयांतै यज्ञस्य पाथ उप समित । सङ्स्रावभागाः स्थेषा बृहन्तः प्रस्तरेष्ठा बंर्हिषदंश्च (२३)

देवा इमां वाचंमभि विश्वं गृणन्तं आसद्यास्मिन्बर्हिषि मादयध्वमुग्नेर्वामपंत्रगृहस्य सदंसि सादयामि सुम्नायं सुम्निनी सुम्ने मां धत्तं धुरि धुर्यौ पात्मग्नेंऽदब्धायोऽशीततनो पाहि माऽद्य दिवः पाहि प्रसित्यै पाहि दुरिष्ठौ पाहि दुंरचुन्यै पाहि दुर्श्वरितादविषन्नः पितुं कृंणु सुषदा योनि इस्वाहा देवां गातुविदो गातुं वित्वा गातुर्मित मनंसस्पत इमं नों देव देवेषुं यज्ञ इस्वाहां वाचि स्वाहा वातें धाः॥ (२४)

उभा वांमिन्द्राग्नी आहुवध्यां उभा राधंसः सह मांद्यध्यैं। उभा दातारांविषाः

रंयीणामुभा वार्जस्य सातयें हुवे वाम्। अश्रंव्र् हि भूरिदावंत्तरा वां वि जामातुरुत वां घा स्यालात्। अथा सोमंस्य प्रयंती युवभ्यामिन्द्रांग्नी स्तोमं जनयामि नव्यम्। इन्द्रांग्नी नवृतिं पुरो दासपंत्रीरधूनुतम्। साकमेकेन कर्मणा। शुचिं नु स्तोमं नवंजातमुद्येन्द्रांग्नी वृत्रहणा जुषेथांम्॥ (२५)

उभा हि वार् सुहवा जोहंवीमि ता वाजर सद्य उंशत धेष्ठां। वयम् त्वा पथस्पते रथं न वाजंसातये। धिये पूषत्रयुज्मिह। पथस्पंथः परिपतिं वचस्या कामेन कृतो अभ्यानड्रकम्। स नो रासच्छुरुधंश्चन्द्राग्रा धियं धियर सीषधाति प्र पूषा। क्षेत्रंस्य पतिंना वयर हितेनेव जयामिस। गामर्थं पोषयित्वा स नो (२६)

मृडातीदृशैं। क्षेत्रंस्य पते मधुंमन्तमूर्मिं धेनुरिव पयो अस्मासुं धुक्ष्व। मधुश्चतं घृतिमव सुपूंतमृतस्यं नः पत्तयो मृडयन्तु। अग्ने नयं सुपथां राये अस्मान् विश्वांनि देव वयुनांनि विद्वान्। युयोध्यंस्मज्जंहुराणमेनो भूयिष्ठान्ते नमं उक्तिं विधेम। आ देवानामपि पन्थांमगन्म यच्छक्रवांम तदनु प्रवोद्धम्। अग्निर्विद्वान्थ्स यंजाथ् (२७)

सेदु होता सो अध्वरान्थ्स ऋतून्केल्पयाति। यद्वाहिष्टं तद्ग्रये बृहदेर्च विभावसो। महिषीव त्वद्रियस्त्वद्वाजा उदीरते। अग्ने त्वं पारया नव्यो अस्मान्थ्स्वस्तिभिरतिं दुर्गाणि विश्वा। पृश्चं पृथ्वी बंहुला नं उवीं भवां तोकाय तनयाय शं योः। त्वमंग्ने व्रत्पा असि देव आ मर्त्येष्वा। त्वं युज्ञेष्वीड्यः। यद्वो वयं प्रमिनामं व्रतानिं विदुषां देवा अविदुष्टरासः। अग्निष्टद्विश्वमा पृंणाति विद्वान् येभिर्देवा स्ऋतुभिः कृत्पयाति॥ (२८)

जुषेथामा स नो यजादा त्रयोवि श्रातिश्व॥-----[१४]

इषे त्वां युज्ञस्य शुन्धंध्वं कर्मणे देवोऽवंधूतन्धृष्टिः सं वंपाम्या दंदे प्रत्युष्टं कृष्णोऽसि भुवंनमिस वाजंस्योभा वां चतुर्दश॥१४॥

इषे द्वर्षेह् भुवंनमृष्टाविर्श्वातिः॥२८॥

ड्रुषे त्वां कुल्पयांति॥

हरिः ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः समाप्तः॥१-१॥

प्रथमः प्रश्नः (काण्डम् १)

Downloaded from http://stotrasamhita.github.io StotraSamhita Credits